

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

19 april 2016

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van het Strafwetboek
betreffende de bijzondere
verbeurdverklaring in terrorismezaken**

(ingediend door mevrouw Sophie De Wit,
de heer Peter Buysrogge en
mevrouw Sarah Smeyers)

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

19 avril 2016

PROPOSITION DE LOI

**modifiant le Code pénal
en ce qui concerne la confiscation
spéciale en matière de terrorisme**

(déposée par Mme Sophie De Wit,
M. Peter Buysrogge et
Mme Sarah Smeyers)

SAMENVATTING

Dit wetsvoorstel voegt een artikel 141quater in het Strafwetboek.

Goederen die het voorwerp uitmaken van een misdrijf kunnen verbeurdverklaard worden. De algemene regeling biedt echter onvoldoende mogelijkheden in het kader van terrorismemisdrijven. Enerzijds kan zij niet worden toegepast op onroerende goederen en anderzijds speelt er een eigendomsvereiste.

Dit wetsvoorstel verruimt en vergemakkelijkt de mogelijkheden tot bijzondere verbeurdverklaring van goederen die terroristen aanwenden ter voorbereiding van en/of voor het plegen van een terroristische aanslag. De verbeurdverklaring wordt mogelijk zelfs wanneer de goederen waarop zij betrekking heeft geen eigendom van de veroordeelde zijn. Ook de verbeurdverklaring van onroerende goederen wordt mogelijk in het kader van terrorismemisdrijven. Het wetsvoorstel regelt ook de inbeslagneming van deze goederen.

RÉSUMÉ

Cette proposition de loi insère un article 141quater dans le Code pénal.

Les biens formant l'objet de l'infraction peuvent être confisqués. Cette règle générale n'offre toutefois pas de possibilités suffisantes dans le cadre des infractions terroristes. D'une part, elle n'est pas applicable aux immeubles et, d'autre part, une condition de propriété se pose.

Cette proposition de loi élargit et facilite les possibilités de confiscation spéciale des biens utilisés par des terroristes en vue de préparer et/ou de commettre un attentat terroriste. La confiscation sera désormais applicable même lorsque les biens concernés ne sont pas la propriété de la personne condamnée. De même, la confiscation d'immeubles s'appliquera dans le cadre d'infractions terroristes. La proposition de loi règle également la saisie du bien.

N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie
PS	:	Parti Socialiste
MR	:	Mouvement Réformateur
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten
sp.a	:	socialistische partij anders
Ecolo-Groen	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
cdH	:	centre démocrate Humaniste
VB	:	Vlaams Belang
PTB-GOI	:	Parti du Travail de Belgique – Gauche d'Ouverture
DéFI	:	Démocrate Fédéraliste Indépendant
PP	:	Parti Populaire

Afkortingen bij de nummering van de publicaties:

DOC 54 0000/000:	Parlementair document van de 54 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA:	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV:	Voorlopige versie van het Integraal Verslag
CRABV:	Beknopt Verslag
CRIV:	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)
PLEN:	Plenum
COM:	Commissievergadering
MOT:	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Abréviations dans la numérotation des publications:

DOC 54 0000/000:	Document parlementaire de la 54 ^e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA:	Questions et Réponses écrites
CRIV:	Version Provisoire du Compte Rendu intégral
CRABV:	Compte Rendu Analytique
CRIV:	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)
PLEN:	Séance plénière
COM:	Réunion de commission
MOT:	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen:
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel.: 02/ 549 81 60
Fax: 02/549 82 74
www.dekamer.be
e-mail: publicaties@dekamer.be

De publicaties worden uitsluitend gedrukt op FSC gecertificeerd papier

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes:
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél.: 02/ 549 81 60
Fax: 02/549 82 74
www.lachambre.be
courriel: publications@lachambre.be

Les publications sont imprimées exclusivement sur du papier certifié FSC

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Artikel 42, 1° van het Strafwetboek bepaalt dat de bijzondere verbeurdverklaring wordt toegepast op de goederen die het voorwerp van het misdrijf uitmaken, en op die welke gediend hebben of bestemd waren tot het plegen van het misdrijf. Dit artikel biedt dus de algemene rechtsgrond voor de verbeurdverklaring van middelen die werden aangewend ter voorbereiding van en/of voor het plegen van een misdrijf.

In het kader van terrorismemisdrijven biedt deze actuele gemeenrechtelijke bepaling echter onvoldoende mogelijkheden. Enerzijds kan de verbeurdverklaring niet worden toegepast op onroerende goederen en anderzijds speelt er ook een eigendomsvereiste. Bovendien is evenmin in de verbeurdverklaring bij equivalent voorzien.

Onroerende goederen

Volgens de geldende rechtspraak van het Hof van Cassatie kan het onroerend goed dat een dader heeft aangewend voor het plegen van een misdrijf slechts verbeurdverklaard worden als de wet dit uitdrukkelijk toelaat. In haar arrest van 27 mei 2009 bepaalde het Hof van Cassatie hierover het volgende: *“De artikelen 42, 1°, en 43 van dit wetboek laten de verbeurdverklaring niet toe van een pand dat gediend heeft tot het plegen van het misdrijf. Wanneer de wetgever de bedoeling heeft om een dergelijke straf op te leggen, geeft hij dit te kennen in een specifieke bepaling, zoals artikel 433terdecies, tweede lid, van het voormelde wetboek.”*¹ Het Hof van Cassatie verwijst hier naar de bijzondere verbeurdverklaring van onroerende goederen bij huisjesmelkerij. Bij wet van 27 november 2013 werd deze mogelijkheid nog uitgebreid voor de onroerende goederen die gebruikt zijn bij de misdrijven mensenhandel, mensensmokkel en prostitutie.²

Het is aangewezen om ook specifiek voor terrorismemisdrijven de bijzondere verbeurdverklaring van onroerende goederen te voorzien. Er zijn een aantal situaties waarbij deze sanctie onontbeerlijk is om een terroristische groepering definitief te ontmantelen. Concreet kan er bijvoorbeeld gedacht worden aan een appartement dat wordt gebruikt voor het opsluiten van

¹ Cass. 27 mei 2009, Nullum Crimen 2010, 179, noot J. Rozie.

² Wet van 27 november 2013 tot aanvulling van de artikelen 43bis, 382ter en 433novies van het Strafwetboek, en van artikel 77sexies van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, met betrekking tot de bijzondere verbeurdverklaring.

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

L'article 42, 1°, du Code pénal dispose que la confiscation spéciale s'applique aux biens formant l'objet de l'infraction et à ceux qui ont servi ou qui ont été destinés à la commettre. Cet article contient donc le fondement juridique général de la confiscation de moyens ayant servi à préparer et/ou à commettre une infraction.

Dans le cadre des infractions terroristes, cette disposition de droit commun actuelle n'offre toutefois pas suffisamment de possibilités. D'une part, la confiscation ne peut pas s'appliquer aux immeubles et, d'autre part, une condition de propriété se pose. En outre, elle ne prévoit pas non plus la confiscation par équivalent.

Biens immeubles

Selon la jurisprudence en vigueur de la Cour de cassation, le bien immeuble ayant servi à commettre une infraction ne peut être confisqué que si la loi l'autorise expressément. La Cour de cassation a précisé à cet égard dans son arrêt du 27 mai 2009 que *“Les articles 42, 1°, et 43 de ce Code n'autorisent pas la confiscation d'un immeuble ayant servi à commettre l'infraction. Lorsque le législateur entend comminer une telle peine, il l'indique par une disposition spécifique, tel l'article 433terdecies, alinéa 2, dudit Code.”*¹ La Cour de cassation renvoie en l'espèce à la confiscation spéciale de biens immeubles organisée à l'encontre des marchands de sommeil. La loi du 27 novembre 2013 a encore étendu cette possibilité aux immeubles utilisés à des fins de traite ou de trafic des êtres humains ou de prostitution.²

La confiscation spéciale de biens immeubles devrait également être prévue spécifiquement pour les infractions terroristes. Une telle sanction est parfois indispensable pour démanteler définitivement un groupement terroriste. Nous songeons par exemple à un appartement utilisé pour séquestrer la victime d'une prise d'otage ou d'un enlèvement (article 137, § 2, 2°

¹ Cass. 27 mai 2009, Nullum Crimen 2010, 179, note J. Rozie.

² Loi du 27 novembre 2013 complétant les articles 43bis, 382ter et 433novies du Code pénal, ainsi que l'article 77sexies de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers, relativement à la confiscation spéciale.

het slachtoffer van een gijzeling of een ontvoering (artikel 137, § 2, 2° en 3° van het Strafwetboek) of van waaruit een mensenmassa wordt beschoten (artikel 137, § 2, 1° van het Strafwetboek). Verder zou ook een “safe house” dat wordt aangewend voor het verbergen van aanslagplegers of voor de opslag van oorlogswapens en explosieven moeten kunnen verbeurd verklaard worden.

Naar analogie van de toepasselijke regelgeving rond prostitutie en mensenhandel (respectievelijk artikel 382ter en artikel 433novies van het Strafwetboek) wordt er bij beslag op een onroerend goed eveneens verwezen naar de vormvoorschriften van artikel 35bis van het Wetboek van Strafvordering.

Eigendomsvereiste

De bijzondere verbeurdverklaring op basis van artikel 42, 1°, van het Strafwetboek is enkel mogelijk indien de goederen eigendom van de veroordeelde zijn. Stel bijvoorbeeld dat een terrorist opzettelijk inrijdt op een willekeurige groep van mensen of dat een voertuig wordt ingezet voor het transporteren van terroristen naar de plaats van een aanslag. Indien de terroristen gebruik maken van een voertuig dat eigendom is van een familielid, kan dit voertuig naar geldend recht niet verbeurd verklaard worden. De anti-terroriswetgeving dient bijgevolg af te wijken van de gemeenrechtelijke eigendomsvereiste. Opnieuw is dit noodzakelijk om de middelen van een terroristische groepering maximaal te kunnen ontnemen.

Ook elders in het Strafwetboek wordt trouwens uitdrukkelijk afgeweken van de eigendomsvereiste bij de bijzondere verbeurdverklaring. Dit is onder meer het geval in de artikelen 303, 457 en 503 van het Strafwetboek.

De voorgestelde wetswijzigingen beogen vanzelfsprekend geen afbreuk te doen aan het eigendomsrecht van derden te goeder trouw die volledig vreemd zijn aan de terroristische misdrijven. Zo zal de verbeurdverklaring van een verhuurde hotelkamer of woning (als “safe house”) niet mogelijk zijn als de eigenaar ervan bonafide is. Hetzelfde geldt voor de eigenaar van een geleend of verhuurd voertuig, indien blijkt dat hij geen weet had van het voornemen om met het voertuig een terroristisch misdrijf te plegen.

Derden te goeder trouw kunnen op grond van artikel 5ter van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering steeds tussenkomen in de strafprocedure en hun rechten doen gelden. Ook indien de verbeurdverklaring reeds uitgesproken werd, kunnen bonafide derden nadien nog een rechterlijke procedure starten om hun eigendom te revindiceren.

et 3°, du Code pénal) ou depuis lequel de nombreuses personnes ont été prises pour cible par un tireur (article 137, § 2, 1°, du Code pénal). Par ailleurs, une “safe house” ayant servi à cacher les auteurs d’attentats ou à entreposer des armes de guerre et des explosifs devrait aussi pouvoir être confisquée.

Par analogie avec la réglementation applicable en matière de prostitution et de traite des êtres humains (respectivement article 382ter et article 433novies du Code pénal), en cas de saisie d’un bien immobilier, il est également renvoyé aux formalités de l’article 35bis du Code d’instruction criminelle.

La condition de propriété

La confiscation spéciale sur la base de l’article 42, 1° du Code pénal ne peut être prononcée que si la propriété des biens appartient au condamné. Imaginons, par exemple, qu’un terroriste fonce intentionnellement sur un groupe de personnes ou qu’un véhicule soit utilisé pour transporter des terroristes vers le lieu d’un attentat. Si les terroristes utilisent un véhicule qui est la propriété d’un membre de la famille, selon le droit en vigueur, ce véhicule ne peut être confisqué. La législation antiterroriste doit dès lors déroger à la condition de propriété de droit commun. Une fois encore, cette dérogation est nécessaire afin de pouvoir priver autant que faire se peut un groupement terroriste de moyens.

D’autres dispositions du code pénal dérogent d’ailleurs aussi expressément à la condition de propriété dans le cadre de la confiscation spéciale (notamment les articles 303, 457 et 503).

Il va de soi que les modifications législatives proposées ne visent pas à porter préjudice au droit de propriété de tiers de bonne foi qui sont totalement étrangers aux infractions terroristes. C’est ainsi que la confiscation d’une chambre d’hôtel ou d’une habitation louée (pour servir de “safe house”) ne peut être prononcée si le propriétaire est de bonne foi. Il en va de même pour le propriétaire d’un véhicule prêté ou loué, s’il s’avère qu’il n’était pas au courant de la résolution de commettre une infraction terroriste avec le véhicule.

En vertu de l’article 5ter du titre préliminaire du Code de procédure pénale, des tiers de bonne foi peuvent toujours intervenir dans la procédure pénale et faire valoir leurs droits. En outre, si la confiscation a déjà été prononcée, des tiers de bonne foi peuvent encore engager une procédure judiciaire pour revendiquer leur propriété.

Verbeurdverklaring bij equivalent

Om te vermijden dat daders van terrorismemisdrijven goederen die voor bijzondere verbeurdverklaring in aanmerking komen, zouden proberen te onttrekken aan die verbeurdverklaring moet ook de verbeurdverklaring bij equivalent mogelijk gemaakt worden.

Thans bestaat deze mogelijkheid in het algemeen enkel voor de zaken bedoeld in artikel 42, 3° van het Strafwetboek (zie art. 43*bis* SW) en specifiek voor wat de misdrijven huisjesmelkerij, mensenhandel, mensen-smokkel en prostitutie betreft.

Door in een gelijkaardige regeling te voorzien, zal de strafrechter ook de tegenwaarde van de vervreemde goederen die werden aangewend voor het voorbereiden en/of het plegen van een terrorismemisdrijf kunnen verbeurd verklaren. Wederom zal dit ertoe bijdragen om de terroristische groepering op materieel en financieel vlak zoveel mogelijk te ontmantelen.

Sophie DE WIT (N-VA)
Peter BUYSROGGE (N-VA)
Sarah SMEYERS (N-VA)

La confiscation par équivalent

Pour éviter que les auteurs d'infractions terroristes ne tentent de soustraire à la confiscation des biens susceptibles de faire l'objet d'une confiscation spéciale, il faut également permettre la confiscation par équivalent.

Aujourd'hui, cette possibilité n'existe généralement que pour les choses visées à l'article 42, 3° du Code pénal (cf. l'article 43*bis* du Code pénal et spécifiquement pour ce qui concerne les infractions relatives aux pratiques de marchands de sommeil, à la traite des êtres humains, au trafic des êtres humains et à la prostitution).

Grâce à la mise en place d'un dispositif similaire, le juge pénal pourra également confisquer la contre-valeur des biens aliénés qui ont servi à la préparation et/ou à la commission d'une infraction terroriste, ce qui permettra de contribuer au démantèlement matériel et financier du groupe terroriste.

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.

Art. 2

In het Strafwetboek wordt een artikel 141*quater* ingevoegd, luidende:

“Art. 141*quater*. De bijzondere verbeurdverklaring wordt toegepast op de roerende en onroerende goederen die gediend hebben of bestemd waren tot het plegen van de in deze titel bedoelde misdrijven.

In afwijking van artikel 42, 1°, wordt de verbeurdverklaring bevolen zelfs wanneer de goederen waarop zij betrekking heeft geen eigendom van de veroordeelde zijn, zonder dat deze verbeurdverklaring afbreuk kan doen aan de rechten van derden te goeder trouw op de goederen die het voorwerp kunnen uitmaken van de verbeurdverklaring.

De bijzondere verbeurdverklaring kan ook worden toegepast op de tegenwaarde van de in het eerste lid bedoelde roerende en onroerende goederen die werden vervreemd tussen het tijdstip waarop het misdrijf werd gepleegd en de definitieve rechterlijke beslissing.

In geval van beslag op een onroerend goed, wordt gehandeld overeenkomstig de vormvoorschriften van artikel 35*bis* van het Wetboek van Strafvordering.”

17 maart 2016

Sophie DE WIT (N-VA)
Peter BUYSROGGE (N-VA)
Sarah SMEYERS (N-VA)

PROPOSITION DE LOI

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 74 de la Constitution.

Art. 2

Dans le Code pénal, il est inséré un article 141*quater* rédigé comme suit:

“Art. 141*quater*. La confiscation spéciale s'applique aux biens mobiliers et immobiliers qui ont servis ou qui étaient destinés à commettre les infractions visées au présent titre.

Par dérogation à l'article 42, 1°, la confiscation est prononcée même si les biens sur lesquels elle porte n'appartiennent pas au condamné, sans que cette confiscation puisse porter préjudice aux droits des tiers de bonne foi sur les biens susceptibles de faire l'objet de la confiscation.

La confiscation spéciale peut également être appliquée à la contre-valeur des meubles et immeubles, visés à l'alinéa 1er, aliénés entre la commission de l'infraction et la décision judiciaire définitive.

En cas de saisie d'un bien immeuble, il est procédé conformément aux formalités de l'article 35*bis* du Code d'instruction criminelle.”

17 mars 2016